

Stadsvernieuwingsprojecten – Projectsubsidies

Oproep 2023

1. Wettelijke basis

Conform het besluit van de Vlaamse Regering van 12 mei 2017 dat uitvoering geeft aan het decreet van 23 december 2016 tot vaststelling van de regels inzake de werking en de verdeling van een Vlaams fonds voor de stimulering van (groot)stedelijke en plattelandsinvesteringen wordt jaarlijks een oproep voor stadsvernieuwingsprojecten gelanceerd, onder de vorm van projectsubsidies, conceptsubsidies en thematische stadsvernieuwingsprojecten.

Artikel 16 bepaalt dat de aanvragen van projectsubsidies voor multidisciplinaire stadsvernieuwing en van conceptsubsidies worden geëvalueerd door een multidisciplinaire jury, die bestaat uit vertegenwoordigers van de Vlaamse overheid en externe experts. De jury verleent de Vlaamse Regering advies over de subsidies.

Met dit overzicht van de loop van de procedure geven we de start van de oproep een omstandige beschrijving van de gehanteerde evaluatiemethode zoals beschreven in art 18 1°: “Op basis van de ingediende subsidieaanvragen verleent de jury advies aan de Vlaamse Regering. Het advies bevat de volgende elementen: 1° een omstandige beschrijving van de gehanteerde evaluatiemethode”;

2. Wat zijn stadsvernieuwingsprojecten

Algemeen: stadsvernieuwingsprojecten zijn hefboomprojecten voor een geïntegreerde stadsontwikkeling. Dit zowel in functie van economische, ecologische als sociale meerwaarde. Ze verhogen de aantrekkelijkheid en duurzaamheid en leefbaarheid van steden.

Stadsvernieuwingsprojecten investeren in stedelijkheid, waarbij het zowel gaat om fysieke arrangementen (publieke ruimte, infrastructuur, nutsvoorzieningen, publieke voorzieningen, groen-blauwe dooradering, ...) als institutionele kaders, de sociale en culturele verbanden waarin stedelingen gesocialiseerd zijn en waarin ze participeren. Naast een financiële impuls zijn de projectsubsidies ook een investering in impact en vernieuwing.

De oproep stadsvernieuwingsprojecten staat open voor de 13 centrumsteden, de 21 provinciale steden en de Vlaamse Gemeenschapscommissie. Naast de VGC gaat het dus concreet om Aalst, Aarschot, Antwerpen, Brugge, Deinze, Dendermonde, Diest, Eeklo, Geel, Genk, Gent, Halle, Hasselt, Herentals, Ieper, Knokke-Heist, Kortrijk, Lier, Leuven, Lokeren, Mechelen, Mol, Oostende, Oudenaarde, Roeselare, Ronse, Sint-Niklaas, Sint-Truiden, Tielt, Tienen, Tongeren, Turnhout, Vilvoorde en Waregem.

Op 1 februari 2023 wordt een oproep gelanceerd naar stadsvernieuwingsprojecten, die zowel concept- als projectsubsidies omvat. Dit document behandelt enkel de projectsubsidies. De oproep naar thematische stadsvernieuwingsprojecten maakt deel uit van een specifieke, aparte oproep.

Het totaalbudget voor de oproep 2023 – projectsubsidies, conceptsubsidies, thematische projectsubsidies – bedraagt 9.040.775 euro. Het maximumbedrag voor een projectsubsidie bedraagt 5.000.000 €, dat uitsluitend voor investeringskosten kan worden aangewend, op een maximumpercentage van 10 % na dat kan worden aangewend voor overheadkosten.

Na de lancering van een oproep wordt de relevante informatie ter beschikking gesteld via diverse kanalen, in het bijzonder via de website van het Team Stedenbeleid, diverse nieuwsbrieven en sociale mediakanalen.

3. Doelstelling

De jury stadsvernieuwing, onder voorzitterschap van Michiel Dehaene, formuleerde een begeleidende tekst bij deze oproep die kernachtig de visie en filosofie achter de oproep stadsvernieuwingsprojecten samenvat ([link website](#)). Samengevat stelt deze tekst dat het instrument van stadsvernieuwing een belangrijke rol heeft gespeeld in de renaissance van de stad van de voorbije twintig jaar. Het werk is evenwel niet af. De doelen van herwaardering en herinvestering in de stad vermengen zich vandaag met nieuwe uitdagingen op vlak van klimaat, en de brede socio-ecologische transitie die ermee gepaard gaat. Dat maakt de oproep stadsvernieuwingsprojecten als instrument er niet minder maar net des te relevanter op. Stadsvernieuwingsprojecten bieden steden de kans om de regie over de transformatie van de stad te koppelen aan de versnelling van de transitie. Transitie kan immers niet zonder de transformatie van de bebouwde ruimte. Bovendien staan steden in het brandpunt van meerdere transitieopgaves die er niet alleen samenkomen maar ook doeltreffend aangepakt kunnen worden. De algemene filosofie achter het instrument stadsvernieuwing blijft er aldus een van hefboomwerking. Het doel van stadsvernieuwingsprojecten is niet om 'gesubsidieerde' infrastructuur te realiseren, maar wel om bij te dragen aan stadsontwikkelingsprojecten en programma's die dankzij subsidie op meer innovatieve wijze en met duidelijke ambitie gerealiseerd kunnen worden.

4. Beoordelingscriteria

Vanaf 2023 verloopt de beoordeling van de projectsubsidies in twee fases (zie 5. Beoordeling en jurering). Alle ingediende projecten worden beoordeeld door een professionele jury. De projecten worden beoordeeld volgens onderstaande criteria. Voor extra verduidelijking verwijzen we naar de richtvragen die bij elke deelrubriek staan vermeld in de aanvraagformulieren.

4.1. Eerste fase

- Diagnose
 - o Beoordelingscriterium: het project bevat een degelijke diagnose, die goed is onderbouwd. De doelstellingen van het project vinden een basis in deze diagnose.
- Visie en beleidscontext
 - o Beoordelingscriterium: Er zijn voldoende argumenten waardoor het project een hefboomfunctie kan vervullen in het realiseren van de bredere toekomstvisie die de stad voor zichzelf formuleert. De beoogde maatschappelijke winsten, transities en sociaal-ruimtelijke impact zijn duidelijk en goed onderbouwd.
- Ambitieniveau

- Beoordelingscriterium: Het project vertoont een hoog ambitieniveau, op diverse vlakken. De hefboomen en integrale duurzaamheid zijn duidelijk en goed onderbouwd. Het project is vernieuwend en innoverend in doelstellingen en aanpak, en kan van daaruit inspiratie bieden voor andere steden die gelijkaardige uitdagingen wensen aan te pakken.
- Coalitie, coproductie en partnerschap ¹
 - Beoordelingscriterium: Alle partijen die noodzakelijk zijn om tot een succesvolle uitvoering te komen zijn betrokken. Het project wordt gedragen door een breed partnerschap van publieke, semi-publieke en private actoren, inclusief burgers en burgerinitiatieven. De belangen, doelstellingen en hefboomen van partners zijn helder en goed onderbouwd. Het is duidelijk hoe men wil komen tot een echte samenwerking die de kwaliteit ten goede kan komen.
- Momentum en risicobeheersing
 - Beoordelingscriterium: Er is een goede onderbouwing waarom dit het moment is voor een projectsubsidie stadsvernieuwing en schets eventuele risico's voor de uitvoering van het stadsvernieuwingsproject
- Globale financiële raming en subsidiebedrag
 - Beoordelingscriterium: De globale financiële raming en de inzet van de subsidie is duidelijk weergegeven en is realistisch.

4. 2. Tweede fase

In het formulier voor de tweede fase staan de kwaliteit en de geloofwaardigheid van de uitvoering voorop. In het formulier voor de tweede fase wordt opnieuw een bondige samenvatting gevraagd. Daarnaast wordt gevraagd om de rubrieken uit de eerste fase over te nemen. Wijzigingen zijn mogelijk maar worden aangeduid en toegelicht. Het is dus niet mogelijk om fundamentele inhoudelijke wijzigingen aan het voorstel van stadsvernieuwingsproject te formuleren. Bijkomend worden in de tweede fase volgende elementen verder bevraagd.

- Kwaliteitsvolle ruimtelijke planning en ontwerp
 - Beoordelingscriterium: Het ruimtelijk ontwerp is kwalitatief en de krijtlijnen en hefboomfunctie ervan zijn helder gedefinieerd
- Projectorganisatie en regiefunctie
 - Beoordelingscriterium: De projectorganisatie en de regierol van de stad zijn helder omschreven en goed onderbouwd. De stad toont aan hoe ze haar regierol kan waarmaken. De projectorganisatie bevat ook een systeem voor kwaliteitsborging
- Onderbouwing cocreatie- en participatieproces
 - Beoordelingscriterium: de participatie, communicatie en interactie met alle betrokkenen doorheen heel het projectproces is goed uitgewerkt. Het is duidelijk hoe dit kan bijdragen aan een succesvol stadsvernieuwingsproject. Er wordt open en transparant

¹ Engagements van externe partners kunnen worden toegevoegd aan het aanvraagdossier. Er worden hiervoor modellen aangereikt op de website voor de 2 fasen.

- gecommuniceerd over het project met alle betrokkenen en belanghebbenden.
- Projectfasering met projectverloop, timing en risicobeheer
 - o Beoordelingscriterium: De projectfasering is goed uitgewerkt en onderbouwd. Het is helder hoe bepaalde projectonderdelen een hefboom kunnen zijn voor volgende projectonderdelen. De risico's voor een goede en tijdige uitvoering van het project en het behalen van de doelstellingen zijn goed geduid, en er is nagedacht over hoe met deze risico's zal worden omgegaan
 - Financiering
 - o Beoordelingscriterium: Het project is financieel goed uitgewerkt. Het is duidelijk wie welke financiële inbreng zal doen, en het project is realiseerbaar binnen dit financieel kader.
 - Betekenis subsidie voor stadsvernieuwingsproject
 - o Beoordelingscriterium: Er is aangetoond waarom een subsidie nodig is en hoe de subsidie het verschil zal maken.

5. Beoordeling en jurering

De beoordeling en beslissing van de aanvraagdossiers verloopt in twee fases (getrapte jurering).

Het doel van deze getrapte jurering is om het 'strategisch belang' en de 'operationele uitvoering' van stadsvernieuwingsprojecten duidelijker te onderscheiden. In de eerste fase ligt de nadruk op de definitie van het strategisch belang van het project voor de stad. De steden die op basis hiervan positief geadviseerd worden voor de tweede fase, zullen in deze tweede fase gevraagd worden hun projectvoorstel verder operationeel te duiden. Door deze werkwijze wordt enerzijds een verhoging van de kwaliteit, duidelijkheid en impact van dossiers beoogd en anderzijds een planlastvermindering voor de indienende lokale besturen.

De jurering verloopt als volgt:

- Eerste fase:
 - o In de eerste fase beoordeelt de jury de ingediende projectvoorstellen op basis van een aantal beoordelingscriteria, zoals vermeld in het eerste aanvraagformulier voor het indienen van stadsvernieuwingsprojecten.
 - o De jury maakt op basis van een beoordeling van het strategisch belang in dit eerste projectdossier een eerste selectie uit de ingediende aanvraagdossiers (op basis dus van het digitale aanvraagdossier).
 - o Wanneer het strategisch belang van het voorgestelde stadsvernieuwingsproject onvoldoende onderbouwd blijkt, gaat het project niet door naar de tweede fase (voor meer details, zie beoordelingscriteria hierboven).
 - o De aanvragers die geselecteerd worden voor de tweede fase zullen gevraagd worden om hun projectdossier verder uit te werken en krijgen in aanloop naar de tweede fase van de beoordeling hiervoor de nodige ruimte.

- De aanvragers die niet-geselecteerd worden ontvangen na de jurering van de eerste fase een notificatie van hun niet-selectie. Uiterlijk vier weken na deze notificatie ontvangen zij een beargumenteerde motivatie voor hun niet-selectie
- Tweede fase:
 - In deze tweede fase wordt gewerkt aan de technische en operationele verdieping van het aanvraagdossier uit de eerste fase.. Dit bestaat uit de ruimtelijke uitwerking van het project, het verduidelijken van de rol van de partners en het uitwerken van een duidelijk financieel plan en timing. Dit wordt nader bepaald in het aanvraagformulier voor de tweede fase.
 - De geselecteerde aanvragers zullen bij de tweede beoordelingsfase worden uitgenodigd voor een mondelinge presentatie van hun projectvoorstel. Team stedenbeleid zal het concrete tijdstip en locatie aan de geselecteerde aanvragers bezorgen.
 - Op basis van dit uitgewerkte projectdossier en bijhorende presentatie maakt de jury een definitieve selectie.
- Verder verloop – advies van de jury:
 - In haar advies motiveert de jury haar keuze voor de geselecteerde projecten en de hoogte van het toe te kennen subsidiebedrag. Ze zal daarin ook aanbevelingen opnemen voor de verdere uitwerking van het project.
 - In dit advies motiveert de jury ook haar keuze voor de niet-geselecteerde aanvragers uit de tweede fase. De jury bezorgt ook hen aanbevelingen.
 - Team stedenbeleid bezorgt het advies van de jury en het voorstel van beslissing aan de minister.
 - De minister neemt uiterlijk eind december 2023 een definitieve beslissing op basis van het voorstel van beslissing over de toekenning van de subsidie en de aanbevelingen van de jury.
 - Na de formele goedkeuring door de Vlaamse regering ontvangen zowel de geselecteerde als de niet-geselecteerde aanvragers uit de tweede fase een officiële brief met daarin de gemotiveerde beslissing voor hun selectie of niet-selectie.

6. Indienen van het aanvraagdossier

Het indienen van het aanvraagdossier gebeurt op digitale wijze, via het Digitaal Loket (link website).

7. Timing

- Lanceringsmoment: 1 februari 2023 (voor project- en conceptsubsidies)
- Indieningsdatum aanvraagdossiers 1ste fase: uiterlijk 30 april 2023 (dit geldt ook voor de conceptsubsidies). Voor verdere details: zie aanvraagformulier 1ste fase.
- Jurering (op basis van ingediende dossiers): uiterlijk half mei (23-24 mei)

- De jurering voor de conceptsubsidies gebeurt op 22 mei, op dezelfde wijze als voorheen, op basis van het ingediende dossier en een presentatie door de betrokken stad
- Niet-geselecteerde dossiers krijgen melding dat ze niet zijn geselecteerd, met de mededeling dat ze binnen de vier weken na ontvangst van de melding een beargumenteerde beoordeling(sfiche) krijgen
- Geselecteerde dossiers: ontvangen brief met melding dat ze een verder uitgewerkt dossier kunnen indienen, met aandachtspunten en vragen op basis van het juryverslag
- Indieningsdatum aanvraagdossiers 2de fase: uiterlijk 17 september 2023.
- Jurering 2de fase projectsubsidies: eerste helft oktober. Deze juryfase verloopt zoals voorheen, met name op basis van de ingediende dossiers en een presentatie door de indieners
- Beslissing Vlaamse regering: tweede helft december 2023.

8. Uitbetaling

De subsidie wordt als volgt uitbetaald:

- 1° een eerste subsidieschijf van 30% na de vastlegging van deze middelen;
- 2° een tweede subsidieschijf van 30% als uit de ter beschikking gehouden facturen blijkt dat de stad 30% van haar stadsaandeel heeft gerealiseerd;
- 3° een derde subsidieschijf van 30% als uit de ter beschikking gehouden facturen blijkt dat de stad 60% van het stadsaandeel heeft gerealiseerd;
- 4° het saldo van de subsidie als uit de ter beschikking gehouden facturen blijkt dat de stad haar volledige aandeel heeft gerealiseerd.

De uitbetaling van de subsidieschijven gebeurt aan de hand van een aanvraagformulier voor uitbetaling van een subsidieschijf, waarin zowel een inhoudelijke als een financiële verantwoording wordt gerapporteerd.

9. Opvolging en indicatoren

Jaarlijks bezorgen de steden een stand van zaken van hun lopende stadsvernieuwingsprojecten aan het team stedenbeleid (eind januari – begin februari). Daarin geven zij een actualisatie van de stand van hun stadsvernieuwingsproject(en), zowel inhoudelijk als financieel., voor het project in zijn geheel maar ook op het niveau van de projectonderdelen die in aanmerking komen voor de toegekende stadsvernieuwingssubsidie.

Indicatoren die worden gehanteerd met het oog op de opvolging en evaluatie van de stadsvernieuwingsprojecten zijn de volgende:

Financiële indicatoren:

- Het stadsaandeel zoals beschreven in het subsidiebesluit is bereikt;
- Het totaal budget zoals beschreven in het subsidiebesluit is bereikt;
- De toegekende projectsubsidie wordt ingezet voor de projectonderdelen zoals gestipuleerd in het subsidiebesluit.

Inhoudelijke indicatoren:

- Gevolgen gegeven door de stad aan de aanbevelingen van de jury;

- Gevolgen gegeven door de stad aan de aanbevelingen van de kwaliteitskamer;
- De realisatie van de projectonderdelen waaraan de subsidie kan worden besteed, zoals beschreven in het subsidiebesluit en het aanvraagdossier.

10. Openbaarheid van bestuur

Eens de subsidies toegekend door de Vlaamse Regering worden de weerhouden stadsvernieuwingsprojecten vermeld en beschreven op de website van het Vlaamse stedenbeleid (<https://www.vlaanderen.be/stedenbeleid>) aan de hand van projectfiches..

Na uitvoering van de projecten worden de resultaten vermeld op de projectfiches.